

har Lavland i Form af en smal Strandbræmme i Bugten Cumberland. Øens Længde er 22 og dens største Bredde $6\frac{1}{2}$ km. Øen kaldes ofte Juan Fernandez, der dog ellers bruges om den samlede Gruppe, som foruden den bestaar af den længere bortliggende Ø, Masafuera og en lille Holm, Santa Clara. Kun Masatierra er beboet af en lille Koloni, der her væsentlig lever af at fiske en Languster-Art, hvoraf der omkring alle Øerne findes betydelige Mængder. I den Anledning findes ogsaa paa Masatierra en lille Konservesfabrik. Masafuera har tidligere været brugt til Deportationssted, men er nu opgivet. Paa Øen ligger de til Fangerne indrettede Boliger og Værksteder etc. øde. Masafuera er en kompakt Bjærgmasse, der staar stejlt paa alle Sider ned til Havet, langs hvilket man kan komme frem over en Masse nedrullede Klippeblokke. Den er $10\frac{1}{2}$ km. lang og $6\frac{1}{2}$ km. bred og blottet for Bugter, hvorfor det er svært at lande paa dens Kyster, som det ofte stormfulde Vejr gør endnu vanskeligere tilgængelig saavel paa denne som de andre Øers Kyster. Øerne er af vulkansk Oprindelse, og fra Turistens Standpunkt øde. Ved Kolonien paa Masatierra trives af fremmede Træer: Popler, Eukalyptus, Cypresser, Figner og Ferskener og i Kløfterne rundt om i Bjærgene en ret rig og ejendommelig Vegetation; men de for Stormen udsatte Steder er fattige paa Vegetation. Masafuera er f. Eks. ganske skovløs. I zoologisk Henseende er det væsentligt mindre Dyrearter, Insekter etc., der er repræsenteret. En Del Geder, der i sin Tid er udsat, lever omkring i Bjærgene. Øerne er materielt og turistligt set ikke særlig tiltrækkende. Noget andet fra et naturvidenskabeligt Synspunkt; thi her bliver Forholdet et andet, og Forfatteren giver just fra dette Synspunkt set en meget interessant Beskrivelse af Øernes Planteliv og særlige klimatiske Forhold, iblandet med Træk fra deres korte Historie og fra de besværlige Klavringer rundt om i disse vilde, af Mennesker sjældent betraadte ensomme Punkter midt ude i det stille Ocean. Herom vil sikkert de videnskabelige Resultater bringe et stort Udbytte. Øen Masatierra, der har Ruiner af gamle Fæstninger og Fangehuler fra Spaniernes Tid, er bleven særlig berømt ved Sømanden Alexander Selkirk, der strandede her og om hvem, der er opsat en Mindetavle paa Klipperne. Øen kaldes efter ham Robinson Øen, og om ikke Selkirk er selve Robinson, kan han mulig have givet An-

ledning til den af alle kendte Fortælling »Robinson Crusoe«, hvis Ø dog afviger adskilligt fra Masatierra. Der vises endnu Stedet, hvor Robinson boede, hans Grotte etc. Efter at være vendt tilbage til Valparaiso gik Ekspeditionen til Paaskeøen (27° s. Br. og 109° v. L.), der naaedes den 15. Juni, ligeledes med en chilensk Krigsdamper. Forfatteren kalder denne ensomme Ø midt ude i Stillehavet for Verdens Ende. Den kaldes af andre Verdens Navle og er især mærkelig ved de store Samlinger af Kæmpestenmonumenter og Kæmpestatuer, om hvis Oprindelse man til Dato ikke er naaet til Klarhed; men hvorom det dog menes, at en engelsk Ekspedition, der for nylig har undersøgt Forholdene, vil bringe vigtige Oplysninger. Øen har Form som en retvinklet Trekant med en Hypotenusen paa 23 Km. og største Bredde $10\frac{1}{2}$ Km. Den opdagedes den 5. April 1722 af Hollænderen Jakob Roggeveen, og har i Form af gamle Kratere mange Vidnesbyrd om vulkansk Virksomhed. Den er ikke imponerende ved Bjærgdannelser som Juan Fernandez. Bag hvide Brændinger skinner en rosenrød Grusstrand hvilende paa en Sokkel af sorte, sønderbrudte Lavaklipper. Øen er skovløs, og dens bølgeformede, grønne, brune og gule Græsland afbrydes kun af Klippefelter hist og her. Dens Flora er meget fattig og ikke videre kendt, ligeledes Faunaen, der næsten aldeles savner større Landdyr. Befolkningen er i hvert Fald af Navn Kristne, og Missionsstationen og Missionskolerne tager sig i alle Henseender af dem. Men herom maa vi henvise til selve Værket, der giver interessante Oplysninger om alle Forhold paa den ensomme og tillige fattige Ø. Forfatteren giver endelig til Slutning Beretninger fra forskellige Punkter i Chile.

Værket er skrevet i en underholdende Form og giver mange belærende Oplysninger om disse fjærne Dele af Jorden, der saa sjældent besøges af Evropæere.

De talrige Illustrationer forøger yderlige den gode Beskrivelse. *Ole Olufsen.*

Otto Nordenskjöld: Polarnaturen. Populært videnskabelige föreläsningar vid Gøteborgs Högskola, ny följd XV. Albert Bonnier. Stockholm 1919. XII. 143 Sider og talrige Illustrationer. 8°.

Mange af dette Tidsskrifts Læsere husker vistnok ovennævnte Forf.s tidligere Værk »Polarvärld-

den och dess grannländer» (1907), som senere er udkommet i en forøget, tysk Udgave. De bør dog ikke undlade at stifte Bekendtskab med det foreliggende Arbejde i den Tro, at det kun er en Gentagelse af det forrige. En saadan Antagelse er nemlig fejlagtig. I »Polarvärlden« skildrede Forf. nogle af de vigtigste, arktiske og antarktiske Egne. I det foreliggende er Hensigten — som Forf. selv udtrykker sig — »att med utgångspunkt från klimatet såsom den grundlägganda faktom i allmän form behandla de mest karaktäristiska och betydelsefulla bland de polära naturdragen för att se, huru dessa ömsesidigt påverka varandra och växla i olika trakter«.

Med sit rige, personlige Kendskab til arktisk og antarktisk Natur har Forf. Forudsætninger som kun faa for at naa dette Maal, og Resultatet er da ogsaa blevet en Bog, som enhver Geograf læser med stort Udbytte, og som samtidig er saa ligetil skreven, at ogsaa Lægmænd kan forstaa den og lære af den. Navnlig Klima, Isforhold og Terrain skildres, og her byder Bogen paa mange Punkter noget nyt og tankevækkende. Vi finder f. Eks et Forsøg paa eksakt at bestemme Polargrænsen efter en Modifikation af vor Landsmand M. Vahl's Princip, og yderligere møder vi en Sondring mellem forskellige geografiske Provinser indenfor Polaromraaderne. Forf. har sikkert Ret i, at man hidtil i for ringe Grad har været opmærksom paa de ikke ubetydelige Forskelligheder inden for disse.

Planteverden og Dyreliv kommer Forf. kun i mindre Grad ind paa. Her kunde man maaske have ønsket sig en nærmere Redegørelse for Planternes Tilpasning til Klimaet, saadan som Raunkjær her hjemme har vist den i sin Lære om Planternes Livsformer. Men dette er kun en ringe Indvending, og enhver, som har Blikket opladt for Polarverdens dragende Æventyrstemning, vil have Glæde og Udbytte af den foreliggende Bog.

Kaj Birket-Smith

Isforholdene i de arktiske Have 1918. Udgivet af Det danske meteorologiske Institut. Bearbejdet af Kaptajn C. J. H. Speerscheider.

Den foreliggende Oversigt for 1918 er som de tidligere ledsaget af en Del smukke Kort, hvorpaa Isforholdene fra April til August er indtegnet. I den almindelige Oversigt over Isforholdene i de

arktiske Have fremgaar det, at i Barents Havet, fra hvilket der paa Grund af Krigssituationen først fra Juni er kommet fyldigere Oplysninger, synes Iskanten i den østlige Del at have ligget ca. 100 Sømil vestligere end normalt og ret tæt. Omkring Bjørneøen og i den nordlige Del af dette Hav var dens Beliggenhed normal.

I Sommeren 1918 var Vandet i Fjordene paa Vestkysten af Spitzbergen meget varmt, ca. 7—8°, og Isforholdene har i Aar omkring hele Spitzbergen været særdeles gunstige. Vestkysten var saaledes praktisk talt isfri hele Sommeren. I Øst var Farvandet næsten overalt sejlbare, og i Juli gik Sælfangerne helt op til Kap Leigh-Smith. Det formodes, at Nordvestlandet kunde været omsejlet, og mulig ogsaa er blevet det, uden at man dog har Efterretning herom paa Institutet.

Isen i Grønlands-Havet laa Nord for Jan Mayen indtil August meget langt Øst paa. Den var i Kanten ca. 2—3 Meter tyk, tillige tæt og sammenskruet. Af og til trængte dog Sælfangere ind i Isen igennem aabne Partier.

Ved Angmagsalik var Fjordisen i Begyndelsen af Oktober 1917 farbar flere Steder, den opnaaede en ualmindelig Tykkelse om Vinteren og brød først op midt i Juni. Polarisen kom i Slutningen af Oktober 1917 og laa udfor Kolonien hele Vinteren, Foraaret og Sommeren indtil Begyndelsen af Juli, bestod af store Flager opskruet Is og en Mængde Isbjerge. I Begyndelsen af Juli begyndte en Spredning af Isen, og fra 8. August var der isfrit ved Angmagsalik.

Ved Island laa der fra Aarets Begyndelse Is langs hele Nordkysten, og midt i Januar kom den om paa Østkysten. Paa de nordligste Fjorde udfor Østkysten var Isbæltet endog ca. 16 Sømil bredt. Den 9. Januar begyndte Isen at gaa ud af Bugterne paa Nordlandet og langs Østkysten. Den 14. var Østkysten og den 18. Februar Nordkysten isfri.

Fra Newfoundland's Bankerne haves ingen Efterretninger. I Davis-Strædet dannedes Vinterisen i Nordgrønland i Oktober og i Mellemgrønland i Januar. Storisene passerede allerede i Slutningen af November 1917 forbi Kap Farvel og blev paa nær enkelte Dage liggende hele Vinteren og Foraaret. I Maj laa store Ismasser udfor Godthaab, og lidt Nord for Holstensborg laa Vestisen klos paa Land. I Juli laa der store Ismængder Syd for Kap Farvel, ca. 100 Sømil brede. I August